

برگزاری کمپ کارآفرینی ۲۰۲۶

کارآفرینی در دنیای امروز به‌عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل رشد اقتصادی، توسعه پایدار، ایجاد اشتغال و افزایش نوآوری شناخته می‌شود. تجربه کشورهای مختلف نشان داده است که سرمایه‌گذاری بر توسعه فرهنگ کارآفرینی، به‌ویژه در میان جوانان و محصلان، نه تنها زمینه ایجاد فرصت‌های شغلی را فراهم می‌سازد، بلکه ظرفیت جامعه را برای تولید ثروت، افزایش بهره‌وری و حل چالش‌های اقتصادی نیز ارتقا می‌بخشد. از همین رو، نهادهای تحصیلات عالی در کنار مأموریت آموزشی و تحقیقی، مسئولیت مهمی در پرورش روحیه خلاقیت، نوآوری و کارآفرینی در میان نسل جوان بر عهده دارند.

با درک این مسئولیت، پوهنځی اقتصاد پوهنتون کاتب و مؤسسه مطالعات اقتصادی و حقوقی افغانستان (AELSO)، کمپ کارآفرینی ۲۰۲۶ را به‌عنوان یکی از برنامه‌های علمی و عملی خود تدویر نمود. این برنامه با هدف ترویج فرهنگ کارآفرینی، شناسایی و حمایت از ایده‌های نوآورانه، ایجاد تعامل میان محصلان، استادان، نهادهای دولتی و سکتور خصوصی و فراهم‌سازی زمینه معرفی طرح‌های خلاقانه جوانان برگزار گردید. حضور مسئولان دولتی، نمایندگان سکتور خصوصی، استادان، محصلان، داوران و علاقه‌مندان عرصه کارآفرینی، بیانگر اهمیت این برنامه و توجه روزافزون به توسعه اکوسیستم کارآفرینی در افغانستان بود.

کمپ کارآفرینی ۲۰۲۶ ساعت ۸:۰۰ روز سه‌شنبه مورخ ۹ سرطان ۱۴۰۵ در تالار کابل پوهنتون کاتب با حضور هیئت رهبری پوهنتون کاتب، پوهنتون بین‌المللی افغان، مسئولان وزارت اقتصاد، نمایندگان سکتور خصوصی، اعضای هیئت علمی، محصلان، کارآفرینان جوان، داوران و سایر مهمانان آغاز گردید.

مجتبی نبی زاده به‌عنوان گرداننده برنامه، ضمن خیرمقدم به مهمانان، اهداف و اهمیت برگزاری کمپ کارآفرینی را تشریح نمود. وی با اشاره به افزایش نقش کارآفرینی در توسعه اقتصادی کشور، ابراز امیدواری کرد که این برنامه بتواند زمینه مناسبی برای معرفی ظرفیت‌های جوانان، ایجاد ارتباط میان صاحبان ایده و نهادهای حمایتی و تقویت فرهنگ نوآوری در کشور فراهم سازد.

در ادامه، برنامه با تلاوت آیاتی چند از کلام‌الله مجید توسط قاری محمد سلیمان پوپلزی فضای معنوی و مناسبی برای ادامه نشست فراهم گردید. پس از آن، گرداننده برنامه ضمن معرفی مهمانان ویژه و تشریح آجندای کمپ، از نخستین سخنران برنامه، پوهنیار علی احمد یوسفی، رئیس محترم پوهنتون کاتب، دعوت به سخنرانی نمود.

سخنرانی پوهنیار علی احمد یوسفی؛ رئیس محترم پوهنتون کاتب

پوهنیار علی احمد یوسفی سخنان خویش را با تأکید بر جایگاه پوهنتون‌ها در توسعه اقتصادی و اجتماعی کشور آغاز نمودند. ایشان اظهار داشتند که امروزه نقش پوهنتون‌ها تنها به آموزش نظری و انتقال معلومات محدود نمی‌شود، بلکه این نهادها مسئولیت دارند تا نسل جدیدی از جوانان را تربیه نمایند که توانایی خلق ارزش، ارائه راه‌حل‌های نوآورانه، ایجاد کسب‌وکار و تولید فرصت‌های شغلی را داشته باشند. به باور ایشان، جامعه امروز بیش از هر زمان دیگر به افرادی نیاز دارد که بتوانند با تکیه بر دانش، مهارت و خلاقیت، به جای انتظار برای یافتن شغل، خود زمینه اشتغال را برای خویش و دیگران فراهم سازند.

ایشان در ادامه با بررسی سیر تحول نظام‌های آموزشی در جهان، به این نکته اشاره کردند که شیوه‌های آموزش در دهه‌های گذشته بیشتر بر انتقال دانش و حفظ مطالب متمرکز بود، در حالی که امروز رویکرد تحصیلات عالی به سمت پرورش مهارت‌های حل مسئله، تفکر انتقادی، نوآوری و کارآفرینی تغییر یافته است. از همین‌رو، پوهنتون‌های موفق جهان تلاش می‌کنند تا محصلان را برای حضور مؤثر در محیط رقابتی بازار کار و اقتصاد دانش‌بنیان آماده سازند.

رئیس محترم پوهنتون کاتب سپس آموزش‌های ارائه‌شده در نهادهای تحصیلات عالی را به دو بخش عمده تقسیم نمودند. بخش نخست، آموزش‌های رسمی در چارچوب نصاب تحصیلی است که دانش تخصصی هر رشته را به محصلان انتقال می‌دهد. بخش دوم، برنامه‌های آموزشی خارج از کریکولم تحصیلی است که از طریق ورکشاپ‌ها، سمینارها، کمپ‌های آموزشی، مسابقات علمی و برنامه‌های کارآفرینی اجرا می‌شود. به باور ایشان، این بخش دوم نقش تعیین‌کننده‌ای در شکل‌گیری شخصیت حرفه‌ای محصلان دارد؛ زیرا زمینه رشد تفکر خلاق، روحیه نوآوری، کار تیمی، مهارت‌های رهبری و توانایی حل مشکلات را در آنان تقویت می‌کند.

پوهنیار یوسفی تأکید نمودند که کمپ کارآفرینی ۲۰۲۶ نیز در همین راستا طراحی گردیده است تا کارآفرینان بتوانند دانش نظری خویش را با تجربه عملی پیوند دهند و با چالش‌های واقعی محیط کسب‌وکار آشنا شوند. ایشان خاطرنشان ساختند که هدف چنین برنامه‌هایی تنها انتخاب چند تیم برتر نیست، بلکه مهم‌تر از آن، ایجاد انگیزه، تغییر نگرش و تقویت فرهنگ کارآفرینی در میان جوانان است.

ایشان همچنان افزودند که پوهنتون‌ها مسئولیت دارند در کنار انتقال دانش، مهارت‌های مورد نیاز بازار کار را نیز در محصلان تقویت نمایند. توسعه مهارت‌هایی چون تفکر خلاق، مدیریت، برنامه‌ریزی، ارتباطات مؤثر، کار گروهی، مذاکره، تحلیل بازار و مدیریت مالی، از جمله نیازهای اساسی کارآفرینان موفق به شمار می‌رود و بدون توجه به این مهارت‌ها، موفقیت در عرصه کارآفرینی دشوار خواهد بود.

در بخش پایانی سخنان، رئیس محترم پوهنتون کاتب بر نقش دولت در حمایت از توسعه کارآفرینی تأکید نمودند. ایشان بیان داشتند که هرچند نهادهای تحصیلات عالی می‌توانند زمینه تربیه نیروی انسانی متخصص و خلاق را فراهم سازند، اما توسعه این رویکرد در سطح ملی نیازمند حمایت دولت، ایجاد سیاست‌های تشویقی، تسهیل سرمایه‌گذاری، حمایت از شرکت‌های نوپا و فراهم‌سازی محیط مناسب برای فعالیت کارآفرینان است. به باور ایشان، همکاری نزدیک میان دولت، پوهنتون‌ها، سکتور خصوصی و نهادهای حمایتی می‌تواند زمینه شکل‌گیری یک اکوسیستم پویا و پایدار کارآفرینی را در افغانستان فراهم سازد و نقش مهمی در رشد اقتصادی، کاهش بیکاری و افزایش رفاه اجتماعی ایفا نماید.

سخنرانی محمد حنیف فرزانه؛ رئیس مؤسسه مطالعات اقتصادی و حقوقی افغانستان (AELSO)

پس از سخنرانی رئیس پوهنتون کاتب، محمد حنیف فرزانه، رئیس مؤسسه مطالعات اقتصادی و حقوقی افغانستان (AELSO)، پیرامون جایگاه نهادهای علمی و مؤسسات تخصصی در توسعه فرهنگ کارآفرینی و نقش همکاری‌های مشترک میان پوهنتون‌ها، نهادهای پژوهشی و سکتور خصوصی سخنرانی نمود.

وی در آغاز سخنان خویش با اشاره به تحولات اقتصادی و اجتماعی جهان اظهار داشت که در اقتصاد امروز، کشورهایی به موفقیت دست یافته‌اند که توانسته‌اند فرهنگ کارآفرینی را از سطح یک موضوع آموزشی فراتر برده و آن را به بخشی از فرهنگ عمومی جامعه و نظام تصمیم‌گیری اقتصادی تبدیل نمایند. به باور وی، توسعه پایدار تنها با افزایش سرمایه‌گذاری‌های مالی تحقق نمی‌یابد، بلکه نیازمند سرمایه‌گذاری بر سرمایه انسانی، تقویت تفکر خلاق و فراهم‌سازی زمینه نوآوری در میان نسل جوان است.

رئیس مؤسسه AELSO با اشاره به شرایط اقتصادی افغانستان، کارآفرینی را یکی از مهم‌ترین ابزارهای کاهش بیکاری، افزایش تولید داخلی و رشد اقتصاد ملی عنوان نمود. وی اظهار داشت که افغانستان از ظرفیت‌های فراوان انسانی، منابع طبیعی، موقعیت جغرافیایی مناسب و نیروی جوان برخوردار است؛ اما بهره‌برداری مؤثر از این ظرفیت‌ها مستلزم آن است که جوانان از حالت جستجوکننده کار به سمت ایجادکننده فرصت‌های شغلی سوق داده شوند.

وی همچنان تأکید نمود که امروزه نقش پوهنتون‌ها در سراسر جهان دستخوش تحول گردیده است. پوهنتون‌های موفق تنها مراکز تدریس و تحقیق نیستند، بلکه به مراکز تولید ایده، نوآوری، فناوری و کارآفرینی تبدیل شده‌اند. از همین رو، افغانستان نیز بیش از هر زمان دیگر نیازمند ایجاد و تقویت «پوهنتون‌های کارآفرین» است؛ پوهنتون‌هایی که بتوانند در کنار آموزش و پژوهش، زمینه تبدیل ایده‌های خلاقانه به فعالیت‌های اقتصادی و شرکت‌های نوپا را فراهم سازند.

آقای فرزانه تصریح نمود که فرهنگ کارآفرینی زمانی در جامعه نهادینه خواهد شد که این مفهوم از محدوده مباحث نظری خارج شده و به‌صورت عملی در برنامه‌های آموزشی، سیاست‌گذاری‌های اقتصادی، تصمیم‌گیری‌های دولتی و فعالیت‌های سکتور خصوصی جایگاه پیدا کند. به باور وی، زمانی که کارآفرینی به یک فرهنگ عمومی تبدیل شود، جوانان با اعتماد بیشتر به دنبال خلق راه‌حل برای مشکلات جامعه خواهند رفت و این امر به افزایش مشارکت اقتصادی، تولید ثروت و کاهش وابستگی اقتصادی منجر خواهد شد.

وی افزود که بسیاری از چالش‌های موجود در جامعه، از جمله بیکاری، فقر، ضعف تولید داخلی و پایین بودن سطح بهره‌وری، می‌تواند از طریق توسعه فعالیت‌های کارآفرینانه تا اندازه زیادی کاهش یابد. زمانی که جوانان بتوانند مشکلات جامعه را به‌عنوان فرصت‌های اقتصادی مشاهده نمایند، زمینه برای ایجاد محصولات و خدمات جدید، توسعه بازارها و افزایش اشتغال فراهم خواهد شد.

رئیس مؤسسه AELSO در بخش دیگری از سخنان خویش به اهمیت همکاری میان نهادهای علمی، دولت و سکتور خصوصی اشاره نمود و خاطرنشان ساخت که هیچ نهادی به‌تنهایی قادر به توسعه اکوسیستم کارآفرینی نیست. به باور وی، زمانی می‌توان به نتایج مطلوب دست یافت که پوهنتون‌ها مسئولیت تربیه نیروی متخصص را بر عهده گیرند، دولت سیاست‌های حمایتی را تدوین نماید، مؤسسات تخصصی خدمات آموزشی و مشاورتی ارائه کنند و سکتور خصوصی نیز زمینه سرمایه‌گذاری و رشد ایده‌های نوآورانه را فراهم سازد.

وی همچنین برگزاری کمپ کارآفرینی ۲۰۲۶ را نمونه‌ای موفق از این همکاری‌ها دانسته و اظهار امیدواری نمود که چنین برنامه‌هایی به یک روند دوامدار تبدیل گردد تا جوانان بتوانند استعدادها و ظرفیت‌های خویش را در محیطی رقابتی و علمی به نمایش بگذارند.

در پایان، وی از تمامی نهادهای همکار، استادان، داوران و محصلانی که در برگزاری موفق این برنامه سهم گرفته بودند، قدردانی نموده و ابراز امیدواری کرد که دستاوردهای این کمپ زمینه اجرای طرح‌های بیشتر، شکل‌گیری شرکت‌های نوپا و توسعه فرهنگ کارآفرینی در افغانستان را فراهم سازد.

سخنرانی دکتور عبداللطیف نظری؛ معین مسلکی وزارت اقتصاد افغانستان

سومین سخنران برنامه، دکتور عبداللطیف نظری، معین مسلکی وزارت اقتصاد افغانستان، بود که سخنان خویش را بر محور «نقش کارآفرینی در کاهش بیکاری، ایجاد اشتغال پایدار و توسعه اقتصادی افغانستان» متمرکز ساخت.

وی در آغاز، کارآفرینی را یکی از ارکان اساسی توسعه اقتصادی دانسته و اظهار داشت که هیچ کشوری بدون حضور کارآفرینان خلاق، نوآور و ریسک‌پذیر نمی‌تواند به رشد اقتصادی پایدار دست یابد. به باور ایشان، کارآفرینان موتور محرک اقتصاد بوده و با ایجاد کسب‌وکارهای جدید، زمینه اشتغال، افزایش تولید، ارتقای بهره‌وری و توسعه سرمایه‌گذاری را فراهم می‌سازند.

دکتور نظری با اشاره به نظریه‌های مختلف کارآفرینی بیان داشت که شناخت مبانی نظری این حوزه برای طراحی سیاست‌های اقتصادی اهمیت فراوان دارد. ایشان سه رویکرد مهم در زمینه کارآفرینی را مورد اشاره قرار دادند.

نخست، **نظریه ویژگی‌های فردی** که بر ویژگی‌هایی چون خلاقیت، نوآوری، ریسک‌پذیری، اعتماد به نفس، پشتکار و قدرت تصمیم‌گیری تأکید دارد. بر اساس این دیدگاه، کارآفرینان افرادی هستند که با برخورداری از این ویژگی‌ها می‌توانند فرصت‌هایی را شناسایی نمایند که دیگران قادر به مشاهده آن نیستند.

دوم، **نظریه اجتماعی کارآفرینی** که نقش محیط اجتماعی، فرهنگ، آموزش، خانواده، قوانین و ساختارهای اقتصادی را در شکل‌گیری کارآفرینان برجسته می‌سازد. به باور ایشان، اگر محیط مناسب برای رشد استعدادهای جوانان فراهم نگردد، حتی افراد مستعد نیز امکان شکوفایی نخواهند یافت.

سوم، **نظریه فرآیندی کارآفرینی** که کارآفرینی را یک روند مستمر از شناسایی فرصت، برنامه‌ریزی، تجهیز منابع، اجرای ایده و توسعه فعالیت اقتصادی می‌داند. ایشان تأکید نمودند که موفقیت در کارآفرینی نتیجه یک فرآیند منظم و برنامه‌ریزی شده است، نه یک اقدام مقطعی یا اتفاقی.

دکتور عبداللطیف نظری پس از تشریح نظریه‌های عمده کارآفرینی، بر این نکته تأکید نمود که توسعه فرهنگ کارآفرینی تنها با آموزش مفاهیم نظری امکان‌پذیر نیست، بلکه مستلزم ایجاد ذهنیت کارآفرینانه در میان جوانان است. به باور ایشان، ذهنیت

کارآفرینانه زمانی شکل می‌گیرد که افراد بتوانند مشکلات و نیازهای جامعه را نه به‌عنوان مانع، بلکه به‌عنوان فرصت برای نوآوری، سرمایه‌گذاری و خلق ارزش تلقی نمایند.

ایشان اظهار داشتند که افغانستان با وجود مشکلات اقتصادی، از ظرفیت‌های فراوانی برای توسعه کارآفرینی برخوردار است. جمعیت جوان، منابع طبیعی، موقعیت جغرافیایی مناسب، توسعه فناوری‌های معلوماتی و ظرفیت‌های موجود در بخش‌های زراعت، معادن، صنعت، تجارت و خدمات، فرصت‌هایی را فراهم ساخته است که در صورت استفاده درست، می‌تواند زمینه رشد اقتصادی و ایجاد اشتغال را فراهم نماید.

معین مسلکی وزارت اقتصاد در ادامه، بر اهمیت نقش دولت در ایجاد محیط مناسب برای فعالیت‌های کارآفرینانه تأکید نموده و بیان داشت که وزارت اقتصاد، حمایت از ابتکارات جوانان و توسعه فعالیت‌های کارآفرینانه را از اولویت‌های کاری خویش می‌داند. به گفته ایشان، فراهم‌سازی چارچوب‌های قانونی، تسهیل روند سرمایه‌گذاری، حمایت از سرمایه‌گذاران داخلی و ایجاد هماهنگی میان نهادهای دولتی و خصوصی، از جمله اقداماتی است که می‌تواند زمینه رشد کارآفرینی را فراهم سازد.

وی خاطرنشان ساخت که کارآفرینان برای موفقیت، تنها به سرمایه مالی نیاز ندارند، بلکه دسترسی به آموزش، مشوره‌های تخصصی، بازار، فناوری و قوانین شفاف نیز از عوامل تعیین‌کننده موفقیت آنان به شمار می‌رود. از همین‌رو، ایجاد سیاست‌های حمایتی و فراهم نمودن محیط مناسب کسب‌وکار، یکی از مسئولیت‌های مهم دولت محسوب می‌شود.

در ادامه، دکتور نظری به فرصت‌های اقتصادی موجود در افغانستان اشاره نموده و اظهار داشت که کریدورهای ترانزیتی، موقعیت ژئواقتصادی کشور، منابع غنی طبیعی، توسعه مسیرهای مواصلاتی و گسترش روابط تجارتي با کشورهای منطقه، ظرفیت‌های ارزشمندی را برای سرمایه‌گذاری و توسعه فعالیت‌های کارآفرینانه فراهم ساخته است. وی افزود که در صورت استفاده مؤثر از این ظرفیت‌ها، افغانستان می‌تواند به یکی از مراکز مهم تجارت و سرمایه‌گذاری در منطقه مبدل گردد.

در کنار این فرصت‌ها، ایشان به برخی چالش‌های اساسی نیز اشاره نمودند. محدودیت‌های بانکی، دشواری دسترسی به منابع مالی، تحریم‌های بین‌المللی، محدودیت در انتقال پول، کمبود سرمایه‌گذاری و برخی موانع موجود در فضای کسب‌وکار، از جمله مشکلاتی است که کارآفرینان با آن مواجه‌اند. به باور ایشان، شناسایی این چالش‌ها نخستین گام برای رفع آنها است و همکاری نزدیک میان دولت، سکتور خصوصی و نهادهای علمی می‌تواند در کاهش این موانع نقش مؤثری ایفا نماید.

وی در پایان سخنان خویش از برگزاری کمپ کارآفرینی ۲۰۲۶ استقبال نموده و آن را نمونه‌ای موفق از همکاری میان نهادهای تحصیلات عالی، مؤسسات تخصصی و نهادهای دولتی دانست. ایشان ابراز امیدواری نمودند که چنین برنامه‌هایی بتواند زمینه ظهور نسل جدیدی از کارآفرینان را فراهم سازد که با دانش، مهارت و انگیزه، نقش مؤثری در رشد اقتصادی افغانستان ایفا نمایند.

سخنرانی ظهور مدبر؛ مشاور ارشد اتاق‌های تجارت و سرمایه‌گذاری افغانستان

در ادامه برنامه، ظهور مدبر، مشاور ارشد اتاق‌های تجارت و سرمایه‌گذاری افغانستان، از دیدگاه سکتور خصوصی به بررسی جایگاه کارآفرینی در توسعه اقتصادی کشور پرداخت.

وی سخنان خویش را با این نکته آغاز نمود که توسعه اقتصادی هیچ کشوری بدون حضور فعال سرمایه‌گذاران، تولیدکنندگان و کارآفرینان امکان‌پذیر نیست. به باور ایشان، تجربه کشورهای موفق نشان داده است که هرگاه زمینه فعالیت بخش خصوصی فراهم گردد، میزان سرمایه‌گذاری، تولید، اشتغال و رفاه اجتماعی نیز افزایش خواهد یافت.

آقای مدبر اظهار داشت که افغانستان امروز بیش از هر زمان دیگر نیازمند ایجاد فرصت‌های جدید سرمایه‌گذاری است. وی افزود که جوانان دارای استعداد، انگیزه و ایده‌های خلاق هستند، اما این ظرفیت‌ها زمانی به نتیجه مطلوب خواهد رسید که زمینه عملی شدن این ایده‌ها فراهم گردد. از همین رو، حمایت از کارآفرینان جوان باید به یکی از اولویت‌های اساسی نهادهای دولتی و خصوصی تبدیل شود.

وی با اشاره به نقش سرمایه‌گذاری در رشد اقتصادی بیان داشت که هر سرمایه‌گذاری موفق، علاوه بر ایجاد ارزش اقتصادی، فرصت‌های شغلی مستقیم و غیرمستقیم نیز ایجاد می‌کند. از دیدگاه وی، گسترش فرهنگ سرمایه‌گذاری و حمایت از شرکت‌های نوپا می‌تواند یکی از مؤثرترین راهکارهای کاهش بیکاری و فقر در افغانستان باشد.

مشاور ارشد اتاق‌های تجارت و سرمایه‌گذاری همچنان تأکید نمود که بخش خصوصی آماده همکاری گسترده با پوهنتون‌ها و نهادهای آموزشی است تا محصلان بتوانند پیش از فراغت، با محیط واقعی کسب‌وکار، بازار و نیازهای اقتصادی کشور آشنا شوند. به باور وی، تعامل نزدیک میان پوهنتون و سکتور خصوصی، فاصله میان آموزش نظری و نیازهای عملی بازار را کاهش خواهد داد.

وی همچنین خاطرنشان ساخت که کارآفرینی تنها به ایجاد یک شرکت محدود نمی‌شود، بلکه یک فرهنگ، یک شیوه تفکر و یک سبک مدیریت است که افراد را به سمت شناسایی فرصت‌ها، استفاده مؤثر از منابع و خلق ارزش سوق می‌دهد. بنابراین، سرمایه‌گذاری بر آموزش کارآفرینی در واقع سرمایه‌گذاری بر آینده اقتصاد کشور محسوب می‌شود.

در پایان، آقای مدبر از برگزارکنندگان کمپ کارآفرینی قدردانی نموده و ابراز امیدواری کرد که نتایج این برنامه تنها به معرفی چند تیم برتر محدود نگردد، بلکه زمینه ایجاد همکاری‌های گسترده‌تر میان پوهنتون‌ها، سرمایه‌گذاران، نهادهای دولتی و کارآفرینان جوان را نیز فراهم سازد.

ارائه دستاوردهای تیم DOT

پس از پایان سخنرانی‌های تخصصی، عبدالله سلمان‌پور، مسئول تیم DOT و برنده مقام نخست کمپ کارآفرینی ۲۰۲۵، در ادامه برنامه به تشریح تجربیات و دستاوردهای تیم خویش پرداخت. وی ضمن قدردانی از برگزارکنندگان کمپ، اظهار داشت که اشتراک در دوره گذشته این برنامه، نقطه عطفی در مسیر رشد و توسعه تیم محسوب می‌شود. به گفته وی، حضور در چنین برنامه‌هایی تنها به رقابت برای کسب مقام محدود نمی‌شود، بلکه فرصتی ارزشمند برای یادگیری، تبادل تجربه، دریافت مشوره‌های تخصصی، برقراری ارتباط با استادان، سرمایه‌گذاران و نهادهای حامی و همچنین اصلاح و تکامل طرح‌های کارآفرینانه است.

عبدالله سلمان پور، دستاوردهای تیم خویش را که در نتیجه حمایت‌ها و فرصت‌های فراهم‌شده از سوی کمپ کارآفرینی به دست آمده بود، با اشتراک‌کنندگان شریک ساخت. وی بیان داشت که تیم DOT پس از موفقیت در کمپ، توانسته است ایده خود را توسعه داده و چهار ماشین برای حکاکی، وزن‌گیری خمیر، ماشین‌لبنیات و ماشین‌لاش‌تیک را طراحی و تولید نماید. ایشان ضمن تشریح روند فعالیت‌های تیم، بر نقش حمایت‌های علمی، مشورتی و تشویقی کمپ کارآفرینی در پیشبرد این دستاوردها تأکید نموده و جوانان را به استفاده از فرصت‌های مشابه برای عملی‌ساختن ایده‌های نوآورانه خویش تشویق کرد.

تشریح میکانیزم انتخاب تیم‌های برتر

در ادامه برنامه، عبدالقاهر بهشتی، مسئول تحقیق و برنامه‌های مؤسسه مطالعات اقتصادی و حقوقی افغانستان (AELSO)، میکانیزم ارزیابی و انتخاب تیم‌های برتر کمپ کارآفرینی ۲۰۲۶ را برای اشتراک‌کنندگان تشریح نمود.

وی در آغاز سخنان خویش اظهار داشت که از نخستین مراحل ثبت‌نام، تلاش برگزارکنندگان بر آن بوده است تا روند ارزیابی با شفافیت، عدالت و بر اساس معیارهای علمی صورت گیرد. از همین‌رو، هیئت داوران تمامی طرح‌ها را بر مبنای شاخص‌های از قبل تعیین‌شده مورد ارزیابی قرار داده‌اند.

آقای بهشتی توضیح داد که هر یک از اعضای هیئت داوران، تمامی تیم‌ها را به‌صورت مستقل ارزیابی نموده و برای هر شاخص، نمرات جداگانه اختصاص داده‌اند. پس از پایان ارزیابی، نمرات تمامی داوران جمع‌آوری، ثبت و بررسی گردید و سپس با استفاده از میانگین نمرات، امتیاز نهایی هر تیم محاسبه شد. وی تأکید نمود که اعلام نتایج صرفاً بر اساس میانگین امتیازات ثبت‌شده صورت گرفته و هیچ معیار دیگری در انتخاب تیم‌های برتر دخالت نداشته است.

وی سپس شاخص‌های اصلی ارزیابی را برای اشتراک‌کنندگان تشریح نمود و بیان داشت که تیم‌ها بر اساس پنج معیار اساسی مورد داوری قرار گرفته‌اند:

- **نوآوری و مزیت رقابتی:** میزان خلاقیت ایده، تفاوت آن با نمونه‌های مشابه و توانایی ایجاد ارزش افزوده در بازار.
- **کار تیمی و روش بازاریابی:** میزان هماهنگی اعضای تیم، تقسیم وظایف، شیوه معرفی محصول یا خدمت و استراتژی ورود به بازار.
- **ظرفیت اشتغال‌زایی و تأثیرگذاری اقتصادی در جامعه:** توانایی طرح در ایجاد فرصت‌های شغلی، افزایش تولید و ایجاد ارزش اقتصادی برای جامعه.
- **مدل کسب‌وکار و درآمدزایی:** شفافیت مدل تجاری، امکان کسب درآمد، پایداری مالی و قابلیت توسعه فعالیت اقتصادی.
- **بودجه مورد نیاز و راهکار ثبات در بازار:** واقع‌بینانه بودن برآورد هزینه‌ها، امکان تأمین منابع مالی و برنامه تیم برای حفظ پایداری در بازار و مدیریت رقابت.

عبدالقاهر بهشتی تأکید نمود که انتخاب این شاخص‌ها با هدف تشویق تیم‌ها به ارائه طرح‌هایی صورت گرفته است که علاوه بر نوآوری، از قابلیت اجرایی، پایداری اقتصادی و اثرگذاری اجتماعی نیز برخوردار باشند. وی اظهار امیدواری کرد که تجربه این رقابت بتواند زمینه ارتقای کیفیت طرح‌های کارآفرینانه در دوره‌های آینده را نیز فراهم سازد.

اعلام نتایج کمپ کارآفرینی ۲۰۲۶

پس از تشریح روند داوری، هیئت داوران نتایج نهایی رقابت را اعلام نمودند. اعلام نتایج یکی از مهم‌ترین بخش‌های برنامه بود و با استقبال و هیجان اشتراک‌کنندگان همراه گردید.

بر اساس میانگین امتیازات اختصاص‌یافته از سوی هیئت داوران، شش تیم برتر کمپ کارآفرینی ۲۰۲۶ به شرح ذیل معرفی گردیدند:

۱. **The Nest آشیانه** (از ولایت بغلان)

۲. **Zarin Group زرین گروپ** (از ولایت بامیان)

۳. **Afghan Mall افغان مال** (از ولایت بلخ)

۴. **Zaryab Khorasan زریاب خراسان** (از ولایت هرات)

۵. **Afghan Dry Fruit** از ولایت هرات

۶. **شرکت آجر دوستدار طبیعت** از ولایت کندز

معرفی این تیم‌ها نشان‌دهنده حضور گسترده جوانان از ولایات مختلف کشور و ظرفیت قابل توجه آنان در ارائه ایده‌های نوآورانه و کاربردی بود. تنوع جغرافیایی تیم‌های برتر نیز بیانگر آن است که استعدادهای کارآفرینانه به یک منطقه خاص محدود نبوده و در سراسر افغانستان جوانان مستعد و خلاق حضور دارند که در صورت فراهم شدن زمینه مناسب، می‌توانند نقش مؤثری در توسعه اقتصادی کشور ایفا نمایند.

اعلام نتایج با تشویق گرم اشتراک‌کنندگان همراه گردید و اعضای تیم‌های برتر، موفقیت خویش را حاصل تلاش گروهی، راهنمایی استادان و حمایت خانواده‌ها عنوان نمودند.

جمع‌بندی استاد محمد فهیم کریمی

پس از اعلام نتایج، استاد محمد فهیم کریمی، به جمع‌بندی مباحث مطرح‌شده در طول برنامه پرداخت. ایشان در آغاز، از حضور مسئولان دولتی، نمایندگان سکتور خصوصی، استادان، اعضای هیئت داوران، مؤسسه AELSO و تمامی اشتراک‌کنندگان قدردانی نموده و برگزاری این کمپ را نمونه‌ای موفق از همکاری میان نهادهای علمی، دولتی و خصوصی دانست.

وی با مرور سخنان ارائه شده توسط سخنرانان، اظهار داشت که تمامی مباحث مطرح شده، با وجود تفاوت در زاویه دید، بر یک محور اساسی تأکید داشتند و آن، ضرورت توسعه فرهنگ کارآفرینی در افغانستان بود. به گفته ایشان، رئیس محترم پوهنتون کاتب بر نقش پوهنتون‌ها در تربیه نیروی انسانی خلاق و مهارت‌محور تأکید نمود، رئیس مؤسسه AELSO اهمیت ایجاد پوهنتون‌های کارآفرین و توسعه همکاری‌های علمی را مورد توجه قرار داد، معین مسلکی وزارت اقتصاد بر نقش سیاست‌های حمایتی و ظرفیت‌های اقتصادی کشور تمرکز نمود و نماینده سکتور خصوصی نیز اهمیت سرمایه‌گذاری و مشارکت بخش خصوصی را برجسته ساخت.

استاد محمد فهیم کریمی در ادامه سخنان خویش اظهار داشت که یکی از مهم‌ترین پیام‌های این کمپ، ضرورت ایجاد پیوند مؤثر میان آموزش‌های اکادمیک و نیازهای واقعی بازار کار است. به باور ایشان، اگر محصلان تنها به فراگیری مفاهیم نظری اکتفا نمایند، توانایی پاسخ‌گویی به نیازهای متحول اقتصاد امروز را نخواهند داشت. از همین‌رو، برنامه‌هایی مانند کمپ کارآفرینی فرصت مناسبی را فراهم می‌سازد تا محصلان در کنار فراگیری مباحث علمی، مهارت‌های عملی، شیوه‌های مدیریت کسب‌وکار، کار گروهی، ارائه ایده، برنامه‌ریزی اقتصادی و تعامل با نهادهای تخصصی را نیز تجربه نمایند.

وی افزود که حضور هم‌زمان مسئولان دولتی، نمایندگان سکتور خصوصی، نهادهای پژوهشی و اعضای هیئت علمی در این برنامه، بیانگر آن است که توسعه کارآفرینی مسئولیت یک نهاد خاص نبوده، بلکه نیازمند همکاری و هماهنگی همه بخش‌های جامعه است. هر یک از این نهادها نقش ویژه‌ای در رشد اکوسیستم کارآفرینی دارند و هرگاه این همکاری به‌صورت دوامدار ادامه یابد، زمینه رشد شرکت‌های نوپا، افزایش سرمایه‌گذاری، ایجاد اشتغال و توسعه اقتصادی کشور بیش از پیش فراهم خواهد شد.

استاد کریمی همچنان اظهار داشت که برگزاری کمپ کارآفرینی تنها یک رقابت میان تیم‌ها نبود، بلکه یک فرآیند آموزشی و ظرفیت‌سازی محسوب می‌شد. به گفته ایشان، تمامی تیم‌هایی که در این برنامه اشتراک نمودند، صرف‌نظر از کسب یا عدم کسب مقام، فرصت یافتند تا ایده‌های خویش را در معرض ارزیابی متخصصان قرار داده، از دیدگاه‌ها و پیشنهادهای استادان و داوران استفاده نمایند و با نقاط قوت و ضعف طرح‌های خود بیشتر آشنا شوند. این تجربه می‌تواند زمینه اصلاح و تکامل ایده‌ها و افزایش آمادگی آنان برای حضور در فضای واقعی کسب‌وکار را فراهم سازد.

ایشان در ادامه از هیئت رهبری پوهنتون کاتب، مؤسسه مطالعات اقتصادی و حقوقی افغانستان (AELSO)، هیئت داوران، استادان، همکاران برگزارکننده و تمامی اشتراک‌کنندگان قدردانی نموده و ابراز امیدواری کرد که این برنامه به‌عنوان یک حرکت علمی و عملی، در سال‌های آینده نیز با گستردگی بیشتر ادامه یابد و فرصت حضور برای شمار بیشتری از جوانان مستعد کشور فراهم گردد.

اهدای جوایز و تقدیرنامه‌ها

پس از پایان جمع‌بندی، مراسم تقدیر از تیم‌های برتر و سایر اشتراک‌کنندگان مطابق آجندای برنامه آغاز گردید. در این بخش، هیئت رهبری پوهنتون کاتب و مسئولان مؤسسه مطالعات اقتصادی و حقوقی افغانستان (AELSO)، از شش تیم برتر کمپ کارآفرینی ۲۰۲۶ تقدیر به عمل آوردند.

در فضایی آکنده از شور و هیجان، اعضای تیم‌های برگزیده به ترتیب برای دریافت لوح‌های تقدیر و جوایز به جایگاه دعوت شدند. این مراسم علاوه بر تجلیل از تلاش و نوآوری تیم‌های برتر، پیامی روشن برای سایر اشتراک‌کنندگان داشت؛ اینکه پشتکار، خلاقیت، برنامه‌ریزی علمی و کار گروهی می‌تواند زمینه موفقیت را برای جوانان فراهم سازد.

پس از تقدیر از تیم‌های برتر، از اعضای هیئت داوران نیز به پاس همکاری صادقانه، صرف وقت و ارزیابی دقیق طرح‌های ارائه‌شده، با اهدای تقدیرنامه و تحفه یادبود قدردانی به عمل آمد. هیئت برگزارکننده ضمن سپاس‌گزاری از نقش داوران، تأکید نمود که دقت، بی‌طرفی و رعایت معیارهای علمی در ارزیابی طرح‌ها، اعتبار این رقابت را بیش از پیش افزایش داده است.

در ادامه، از استادان پوهنتون کاتب که در برنامه‌ریزی، راهنمایی تیم‌ها و برگزاری موفق کمپ نقش مؤثر ایفا نموده بودند نیز تقدیر صورت گرفت. همچنان به مهمانان ویژه، نمایندگان نهادهای همکار و مسئولان دولتی که با حضور و حمایت خویش بر غنای علمی برنامه افزودند، به رسم تقدیر کتاب اهدا گردید.

در بخش پایانی این مراسم، برای تمامی تیم‌های اشتراک‌کننده و سایر حاضرین در کمپ، تصدیق‌نامه اشتراک توزیع گردید تا از حضور و مشارکت فعال آنان در این برنامه علمی و رقابتی قدردانی شود. این اقدام نشان‌دهنده آن بود که برگزارکنندگان، حضور تمامی اشتراک‌کنندگان را ارزشمند دانسته و باور دارند که موفقیت واقعی کمپ، در توسعه فرهنگ کارآفرینی و ارتقای ظرفیت جوانان نهفته است، نه صرفاً در کسب رتبه‌های برتر.

اختتام برنامه

در پایان، گرداننده برنامه ضمن سپاس‌گزاری از حضور هیئت رهبری پوهنتون کاتب، مسئولان وزارت اقتصاد، نمایندگان اتاق‌های تجارت و سرمایه‌گذاری افغانستان، مسئولان مؤسسه AELSO، اعضای هیئت داوران، استادان، محصلان، تیم‌های اشتراک‌کننده و سایر مهمانان، اختتام رسمی کمپ کارآفرینی ۲۰۲۶ را اعلام نمود.

جمع‌بندی و دستاوردهای کمپ

کمپ کارآفرینی ۲۰۲۶ را می‌توان یکی از برنامه‌های موفق علمی و مهارتی پوهنخی اقتصاد پوهنتون کاتب در راستای تحقق اهداف تحصیلات عالی مبتنی بر مهارت و نوآوری دانست. این برنامه نشان داد که جوانان افغانستان از ظرفیت، استعداد و انگیزه لازم برای ورود به عرصه کارآفرینی برخوردار بوده و در صورت فراهم شدن فرصت‌های مناسب، قادر خواهند بود ایده‌های خلاقانه خویش را به طرح‌های عملی و ارزش‌آفرین تبدیل نمایند.

یکی از مهم‌ترین دستاوردهای این کمپ، ایجاد فضای تعامل میان محصلان، استادان، نهادهای دولتی، مؤسسات تخصصی و سکتور خصوصی بود. این تعامل، فرصت مناسبی را برای تبادل دیدگاه‌ها، انتقال تجربه و شناسایی ظرفیت‌های مشترک فراهم ساخت و نشان داد که توسعه کارآفرینی زمانی موفق خواهد بود که همه بازیگران این حوزه در کنار یکدیگر فعالیت نمایند.

از سوی دیگر، مباحث مطرح‌شده توسط سخنرانان نشان داد که توسعه کارآفرینی تنها به آموزش چند مهارت محدود نمی‌شود، بلکه نیازمند ایجاد یک فرهنگ، یک نگرش و یک نظام حمایتی است. نقش پوهنتون‌ها در تربیه نیروی انسانی خلاق، مسئولیت دولت در تدوین سیاست‌های حمایتی، سهم سکتور خصوصی در سرمایه‌گذاری و نقش نهادهای پژوهشی در ظرفیت‌سازی، همگی اجزای یک اکوسیستم منسجم کارآفرینی را تشکیل می‌دهند.

تجربیات ارائه‌شده توسط تیم DOT نیز بیانگر آن بود که چنین برنامه‌هایی می‌تواند آغازگر مسیر رشد برای بسیاری از ایده‌های نوآورانه باشد. همچنان تشریح شفاف میکانیزم داوری و اعلام نتایج بر اساس شاخص‌های علمی، اعتماد اشتراک‌کنندگان را نسبت به روند رقابت افزایش داد و اهمیت برنامه‌ریزی، کار تیمی، نوآوری و مدل کسب‌وکار را بیش از پیش برجسته ساخت.

حضور تیم‌های برتر از ولایات مختلف کشور نیز نشان داد که ظرفیت‌های کارآفرینی محدود به یک منطقه خاص نبوده و استعدادهای ارزشمندی در سراسر افغانستان وجود دارد. این تنوع جغرافیایی، امیدواری نسبت به توسعه متوازن فرهنگ کارآفرینی در کشور را تقویت می‌نماید.

در مجموع، کمپ کارآفرینی ۲۰۲۶ فراتر از یک رقابت میان تیم‌ها بود و به بستری برای یادگیری، تبادل تجربه، ایجاد انگیزه، معرفی ظرفیت‌های جوانان و تقویت همکاری میان نهادهای علمی، دولتی و خصوصی تبدیل گردید. امید می‌رود که استمرار چنین برنامه‌هایی، زمینه شکل‌گیری نسل جدیدی از کارآفرینان خلاق، مسئولیت‌پذیر و توانمند را فراهم ساخته و در درازمدت، سهم ارزنده‌ای در رشد اقتصادی، ایجاد اشتغال پایدار و توسعه همه‌جانبه افغانستان ایفا نماید.